

KRASÍN

NATURA 2000

NATURA 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie. Hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie európskeho prírodného bohatstva – najvzácnejších a najohrozenejších biotopov¹ a druhov na území štátov EÚ. Sústavu NATURA 2000 tvoria **chránené vtáčie územia** vyhlásené s cieľom ochrany vtáctva a **územia európskeho významu** s cieľom ochrany ostatných vzácných a ohrozených rastlinných a živočíšnych druhov a ich biotopov. O zaradení územia do sústavy NATURA 2000 rozhoduje Európska komisia, ktorá územia vyberá z predložených návrhov jednotlivých členských krajín.

ÚZEMIE EURÓPSKEHO VÝZNAMU KRASÍN

Identifikačný kód územia: SKUEV0375
Nadmorská výška: 331 – 570 m n.m.
Rozloha: 63,94 ha

Kraj: Trenčiansky
Okres: Trenčín

PRÍRODNÉ POMERY

Územie európskeho významu Krasín zaberá výrazný bradlový chrbát nad obcou Dolná Súča.

Geologicky je Krasín tvorený prevažne krinoidovými vápencami s výskytom fosílií, napríklad ľalioviek a amonitov. Vďaka veľkému podielu kremičitých zŕn v hornine sa tu nevyvinuli korózne tvary, ako sú škrapy, závrty a jaskyne. Menšie podzemné priestory s veľmi slabou sintrovou výzdobou majú puklinový pôvod.

Celý chrbát Krasína bol vypreparovaný z okolitých mäkkších flyšových hornín eróznou činnosťou. Pôdny kryt (hlavne rendzinové pôdy) sa vyskytuje len v priehlbniach, na miernejších svahoch a na plochách porastených drevinami. Na odlesnených častiach prevládajú holé skaly a balvanité sute. Vápencový masív leží na nepriepustných slieňoch, takže v okolí sú početné, málo výdatné pramene, občas aj s tvorbou penovca (Huboč). Územie bolo ešte v pomerne nedávnej minulosti (do polovice 20. stor.) využívané ako pasienok pre kozy, hlavne na humóznejších svahoch sa sformoval výmladkový les. V stredoveku tu stál hrad s prevažne drevenou konštrukciou. V polovici dvadsiateho storočia bol v časti situovanej najbližšie k obci otvorený kameňolom, ktorý v súčasnosti postupne zarastá v dôsledku sekundárnej sukcesie. Na odlesnených plochách sa vyvinuli typické porasty skalnej vegetácie viazanej na karbonáty. Z tráv v nich dominuje kostrava valeská (*Festuca valesiaca*) a kostrava tvrdá (*Festuca pallens*), vzácnejšie sa vyskytuje šalát trváci (*Lactuca perennis*). Predovšetkým na sutiach nachádzame najbohatšiu populáciu lúčovky veľkokvetej (*Orlaya grandiflora*) v regióne. Či je tu pôvodným druhom, však nie je isté. Zo vzácnejších druhov krov tu rastie drieň (*Cornus mas*). Spolu s ďalšími druhmi krovín (lieska, ruža, svíb, trnka) a dubom plstnatým (*Quercus pubescens*) vytvárajú parkový charakter časti územia. Na sutiach sú spoločenstvá s rozchodníkmi (*Sedum* spp.), dušovkou alpínskou (*Acinos alpinus*) a ziabrom úzkolistým (*Dalanum angustifolium*).

Fosílie amonitov

Jašterica krátkohlavá (*Lacerta agilis*)

Svahy s miernejším sklonom sú porastené spoločenstvom, v ktorom dominuje mrvica perovitá (*Brachypodium pinnatum*), vyskytuje sa aj dúška vajcovitá (*Thymus pulegioides*) a pamajorán obyčajný (*Origanum vulgare*).

¹ prírodný životný priestor charakterizovaný určitými vonkajšími podmienkami a súborom v ňom žijúcich organizmov (rastlín a živočíchov)

Vstavače tu reprezentuje na otvorených plochách vstavač vojenský (*Orchis militaris*) a bradáčik vajcovitý (*Listera ovata*), v krovínach rastie vstavač bledý (*Orchis pallens*), vtáčia prilba biela (*Cephalanthera damasonium*) a početné kruštíky (*Epipactis atrorubens*, *Epipactis microphylla*, *Epipactis muelleri*). V riedkych dubinách nad údolím Huboča sa vyskytuje aj populácia vstavača purpurového (*Orchis purpurata*).

Na zachovaných fragmentoch penovcových pramenísk v Huboči a U Čechov rastie páperník úzkolistý (*Eriophorum angustifolium*), kruštík močiarny (*Epipactis palustris*), vstavačovec májový (*Dactylorhiza majalis*), na suchšom okraji vemeník zelenkastý (*Platanthera chlorantha*).

Nespásané pasienky silne zarastajú svibom krvavým (*Swida sanguinea*), lieskou obyčajnou (*Corylus avellana*) a trnkou obyčajnou (*Prunus spinosa*), ktoré sú umelo potláčané v prospech zachovania svetlomilných druhov. Západné a severozápadné

Chochlačka dutá (*Corydalis cava*) – živná rastlina húsenice jasoňa chochlačkového (*Parnassius mnemosyne*) a dospelý jedinec

stráne sú porastené výmladkovým hrabovo – lipovým lesom s podrastom liesky a vtrúseným bukcom a javorom poľným. Z bylín sú tu významné populácie chochlačky dutej (*Corydalis cava*) a plnej (*Corydalis solida*).

Práve uvedené chochlačky predstavujú živné rastliny jasoňa chochlačkového (*Parnassius mnemosyne*). Z ďalších druhov motýľov sa tu vyskytuje vzácna mora *Apamea platinea*, vidlochvost feniklový (*Papilio machaon*) i ovocný (*Iphiclides podalirius*) a na jedinom mieste na Slovensku tu bol zistený nočný druh motýľa *Leucoptera lotella*.

Z mäkkýšov Krasína možno spomenúť reliktného slimáka *Pupilla triplicata*. Z pavúkov predstavujú prvonálezy pre faunu Slovenska druhy *Leptiphantes jacksoni* a *Megaleptiphantes pseudocollinus*. Bohato sú tu zastúpené aj chrobáky, k vzácnym druhom patrí napríklad *Sisyphus shaefferi*, ktorý si podobne ako posvätný egyptský skarabeus robí pre svoje larvy guľôčky z trusu. Prvýkrát na Slovensku tu bol nájdený aj vzácny dvojkrídlovec *Trupaena stellata*. Vzácné

sú tu aj niektoré druhy blanokrídlcov, napríklad mravec *Lasius jensi*, kutavky *Passaloecus eremita* a *Miscophus concolor*, či hrabavka *Priocnemis bellieri*.

Zo stavovcov sa tu vyskytuje bohatá populácia jašterice krátkohlavej (*Lacerta agilis*). Na ňu je potravne viazaná užovka hladká (*Coronella austriaca*), ktorú si pre jej kresbu mnohí mýlia s vretenicou. Veľmi dobré podmienky tu nachádza aj slepúch lámavý (*Anguis fragilis*). Obojživelníky sú v území zriedkavejšie, k najbežnejším druhom patrí skokan hnedý (*Rana temporaria*) a salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*). Hniezdi tu početné spevavé vtáctvo – penice, drozdy, kolibkáriky, strnádky, v minulosti tu bol zaregistrovaný aj skaliarik sivý (*Oenanthe oenanthe*). Nepravidelne tu hniezdi aj výr veľký (*Bubo bubo*), na pasienkoch je každoročne pozorovaný dudok chochlatý (*Upupa epops*). Spomedzi bežne sa vyskytujúcich drobných zemných cicavcov možno ako vzácnejší druh označiť píšika lieskového (*Muscardinus avellanarius*), ktorý tu nachádza bohatú potravnú základňu, podobne ako aj veverica obyčajná (*Sciurus vulgaris*). Na početné populácie hlodavcov a spevavcov sú viazané malé šelmy – lasice a kuny. Podzemné priestory v masíve Krasínu využíva viacero druhov netopierov.

Veverica obyčajná (*Sciurus vulgaris*)

Pohľad na Krasín z Huboče, v pozadí Považské podolie a Strážovské vrchy

Skalný biotop s rozchodníkom bielym (*Sedum album*)

Svižník lesný (*Cicindela sylvatica*)

Pastva na Krasíne si vyžaduje aj dobrých pastierov

Masív Krasína je viditeľný aj z Považia

Zarastanie biotopov je vážnym problémom územia

NEGATÍVNE VPLYVY

V dôsledku absencie tradičnej pastvy začalo skalné bezlesie intenzívne zarastať drevinami, predovšetkým niektorými druhmi krovia, v dôsledku čoho sa zmenili svetelné a teplotné podmienky, ktoré sa stali nevyhovujúce pre mnohé druhy flóry a fauny. Aj tieto sukcesné procesy mohli prispieť k vymiznutiu niektorých vzácných druhov hniezdičov, napríklad skaliarika sivého a pravdepodobne aj výra. Od roku 1990 tu každoročne prebieha odstraňovanie krovia a v

poslednom čase aj skromné pokusy s obnovou pastvy. Okrem potláčania krovia je rovnako žiaduce rúbať dreviny v lesnej časti územia, aby sa udržal riedky zápoj a lemový (ekotonálny) charakter územia.

Negatívny dopad ťažby kameňa z minulosti už eliminovali prírodné procesy a naopak, lomová stena a sute pod ňou sú osídľované viacerými vzácnymi organizmami. To však neznamená, že kameňolom treba obnoviť.

Každé územie európskeho významu sa po schválení Národného zoznamu navrhovaných ÚEV vládou SR (17.3.2004) považuje za chránené územie. Je to štádium tzv. **predbežnej ochrany**, ktorej cieľom je zabezpečiť, aby sa stav európsky významných druhov a biotopov v území nezhoršoval. Toto obdobie môže trvať až 9 rokov, pričom počas prvých 3 rokov je národný zoznam posudzovaný v Európskej komisii a dochádza k definitívnemu výberu územia do sústavy NATURA 2000 a do maximálne ďalších 6 rokov dôjde k vyhláseniu územia. Predbežná ochrana je realizovaná prostredníctvom stupňov ochrany uvedených v národnom zozname. Podrobný zoznam parciel so zaradením k príslušnému stupňu ochrany pre ÚEV Krasín, ako aj všetky ďalšie informácie o sústave NATURA 2000 na Slovensku nájdete na www.sopsr.sk/natura.

Stupne ochrany. Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny je územná ochrana na Slovensku diferencovaná podľa stupňov ochrany. Najmenšie obmedzenia v prospech ochrany prírody predstavuje 1. stupeň (platí na celom území SR), najprísnejší je 5. stupeň (o. i. zahŕňa zákaz pohybu mimo vyznačených turistických chodníkov, zberu plodov a rušenia pokoja v záujme prítomných živočíchov a samozrejme vylučuje hospodársku činnosť). V prípade zónovania územia, jednotlivým zónam zodpovedajú príslušné stupne ochrany (zóna A = 5. stupeň, zóna B = 4. stupeň, zóna C = 3. stupeň, zóna D = 2. stupeň). 1. stupeň nemá pridelenú zónu).

OCHRANA ÚZEMIA

ÚEV Krasín sa čiastočne prekrýva s PR Krasín (27,16 ha) a jej ochranným pásmom. Vyhlásená bola v roku 1971 za účelom ochrany vypreparovaného vápencového brala, ktoré predstavuje cennú paleontologickú lokalitu. V PR platí štvrtý stupeň ochrany územia a v jeho ochrannom pásme tretí. Zvyšok ÚEV, mimo PR a jej ochranného pásma, patrí do druhého stupňa ochrany prírody, podobne ako Chránená krajinná oblasť Biele Karpaty, v ktorej sa ÚEV Krasín nachádza.

Vidlochvosť ovocný (*Iphiclydes podalirius*)

Kobylka svrčivá (*Tettigonia cantans*)

STAROSTLIVOSŤ O ÚZEMIE

Nelesné biotopy (pasienky, skalné bezlesie a penovcové prameniská) – potrebné je udržať nelesný charakter územia v rozsahu zhodnom s tým, ktorý tu bol v čase vyhlásenia PR Krasín. Ako optimálne riešenie sa javí pastva kôz, prípadne mechanická likvidácia náletu a kosenie na niektorých plochách. Žiaduca je likvidácia invázne sa šíriacej bazy chabzdovej pri chodníku vo vrcholovej časti územia.

Lesné biotopy – udržať riedky zápoj drevín. V prípade plôch s výskytom chochlačky a vstavača purpurového v podrade, je žiaduce znížiť zápoj stromovej etáže na hodnotu cca 0,6. K starostlivosti o územie patrí aj usmernenie pohybu návštevníkov, k čomu slúžil aj náučný chodník vybudovaný miestnou ZO SZOPK Dolná Súča, v súčasnosti žiaľ nefunkčný.

V roku 2007 bola skúšobne obnovená pastva kôz, hlavne vďaka OZ Pre Prírodu. Potrebný rozsah pastvy by mohla zabezpečiť spolupráca s miestnymi obyvateľmi.

ZOZNAM BIOTOPOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Typ biotopu	Kód NATURA 2000 (* prioritné biotopy)
Prirodzené a poloprirodzené travinno-bylinné biotopy	
Pionierske porasty zväzu <i>Alyso-sedion albi</i> na plytkých karbonátových a bázických substrátoch	6110
Suchomilné trávinnobylinné a krovinové porasty na vápnitom substráte	6210
Skalné biotopy a jaskyne	
Nespevnené karbonátové skalné sutiny v montánnom až kolínnom stupni	8160
Karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou	8210
Lesné biotopy	
Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	9130
Teplomilné submediteránne dubové lesy	91H0*

Suchomilné trávinnobylinné a krovinové porasty na vápnitom substráte patria medzi významné biotopy územia

ZOZNAM DRUHOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Skupina Slovenský názov	Vedecký názov (* prioritné druhy)
Motýle	
priadkovec trnkový	<i>Eriogaster catax</i>
spridač kostihojový	* <i>Callimorpha quadripunctaria</i>
ohniváčik veľký	<i>Lycaena dispar</i>
Cicavce – netopiere	
netopier veľkouchý	<i>Myotis bechsteini</i>
netopier obyčajný	<i>Myotis myotis</i>

Ohniváčik veľký
(*Lycaena dispar*)

Lúčovka veľkokvetá
(*Orlaya grandiflora*)

Mláďatá výra skalného (*Bubo bubo*)

**Štátna ochrana prírody SR
Správa CHKO Biele Karpaty
Trenčianska 31
914 41 Nemšová – Klúčové
tel/fax.: 032/6598387
chkobk@soprs.sk
www.bielekarpaty.sk**

www.soprs.sk/natura

Autori fotografií: © Archív ŠOP SR, © M. Filípek, © J. Májsky, © K. Hlavatovičová

Tento informačný materiál vydala ŠOP SR v rámci projektu Optimalizácia komunikácie a informovania o chránených územiach zaradených do sústavy Natura 2000, ktorý je spolufinancovaný Európskou úniou.

Foto na obálke:

*predná strana – fosília amonita (*Echioceras raricostatum*), vstavač bledý (*Orchis pallens*), hnedáčik skorocelový (*Melitaea athalia*)*

zadná strana – odhalená tvár Krasína – opustený kameňolom

